

THÀNH PHẦN LOÀI CÁ Ở VÙNG BIỂN NAM BÁN ĐẢO SƠN TRÀ, THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

FISH CATEGORY IN THE SOUTHERN SEA OF SONTRA PENINSULA ,
DANANG CITY

Đinh Thị Phương Anh

Đại học Đà Nẵng

Phan Thị Hoa

Trường ĐH Kinh tế, Đại học Đà Nẵng

TÓM TẮT

Thu thập và ghi nhận thành phần loài cá từ tháng 02/2009 đến tháng 09/2009 tại vùng biển Nam Bán đảo Sơn Trà, chúng tôi xác định được 164 loài cá thuộc 111 giống, 65 họ và 14 bộ. Bộ cá Vược (Perciformes) chiếm ưu thế với 110 loài (chiếm 67,07%); bộ cá Trích (Clupeiformes) có 14 loài, chiếm 8,54%; bộ cá Chình (Anguilliformes) và bộ cá Đồi (Mugiliformes) mỗi bộ có 6 loài, chiếm 3,66%; bộ cá Nhái (Beloniformes) và bộ cá Mù làn (Scorphaeniformes) mỗi bộ có 5 loài, chiếm 3,05%; bộ cá Bơn (Pleuronectiformes) có 4 loài chiếm 1,83%; bộ cá Đuối (Rajiformes) và bộ cá Nóc (Tetraodontiformes) mỗi bộ có 3 loài chiếm 1,83%; bộ cá Đền (Myctophiformes), bộ cá Nheo (Siluriformes) và bộ cá Suốt (Antheriniformes) mỗi bộ có 2 loài, chiếm (1,22%); các bộ còn lại chỉ có 1 loài, chiếm (0,61%). Khu vực có 20 loài cá có giá trị kinh tế, 4 loài quý hiếm.

ABSTRACT

The fishes collected and recorded by the researchers between February, 2009 and September, 2009 in the Southern sea of Son Tra Peninsula are categorized into 164 species that belong to 111 classes, 65 families and 14 orders. As observed, the Perciformes are the most abundant (110 species, 67.07%). The Clupeiformes have 14 species, accounting for 8.54%. The Anguilliformes and Mugiliformes have the same number of species (6 species, 3.66%). The Beloniformes and Scorphaeniformes also have similar number of species (5 species, 3.05%). The Pleuronectiformes consist of 4 species, making up 1.83%. The Rajiformes and Tetraodontiformes are identical in the amount of species (3 species, 1.83%). The Myctophiformes, Siluriformes and Antheriniformes have the same number of species (2 species, 1.22%). Other orders have only one specie (0.61%). In all, there are 20 fish species of economic value and 4 rare and valuable species in the regional shoal.

1. Đặt vấn đề

Đà Nẵng có bờ biển dài 70 km, vùng đặc quyền kinh tế rộng khoảng 15.000 km². Vùng ven biển Đà Nẵng có tính đa dạng sinh học cao bao gồm các hệ sinh thái quan trọng như rạn san hô, thảm cỏ biển, rong biển và hơn 300 loài cá [9]. Thực tế cho thấy nguồn lợi thủy sản vùng ven biển đang bị khai thác quá mức, đặc biệt là vùng Nam Bán đảo Sơn Trà (BĐST) nơi mà hoạt động khai thác thủy sản đang diễn ra rất phức tạp, áp lực khai thác lớn dẫn đến suy giảm đáng kể nguồn lợi ảnh hưởng đến chất lượng sống của người dân vùng này.

Ở Đà Nẵng cho đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu về đa dạng thành

phần loài cá khai thác ở vùng ven biển. Việc nghiên cứu thành phần loài cá vùng Nam BĐST nhằm bổ sung dẫn liệu cho khu hệ cá biển Việt Nam, làm cơ sở khoa học cho việc đề xuất các biện pháp quản lý bền vững nguồn lợi cá vùng Nam BĐST.

2. Địa điểm, thời gian và phương pháp nghiên cứu

Địa điểm nghiên cứu

Vùng Nam Bán đảo Sơn Trà thuộc Phường Thọ Quang, Quận Sơn Trà, Thành phố Đà Nẵng.

Thời gian nghiên cứu

Nghiên cứu được tiến hành từ tháng 02 năm 2009 đến tháng 09 năm 2009

Phương pháp nghiên cứu

Ngoài thực địa: Trực tiếp cùng với người dân thu mẫu trên các tuyến và điểm khảo sát. Đặt các bẫy có chứa dung dịch formol 5%, sau đó hướng dẫn các phương pháp thu mẫu và bảo quản để thu thập mẫu bổ sung trong hoạt động đánh bắt thường ngày của ngư dân. Mẫu cá có dính kèm etyket ghi rõ thời gian, địa điểm thu mẫu, định hình trong formol 10%, đối với các cá thể lớn thì tiêm formol (20%) vào các cơ và ruột, sau đó bảo quản trong dung dịch formol 4%.

Trong phòng thí nghiệm: Định loại các loài cá dựa vào các khoá định loại và mô tả của G. H.P de Bruin, B. C. Russell, K. Matsuura and S. Kimura (2005), S. Kimura and K. Matsuura (2003), G.U. Lindberg (1974), Fishbase (2004), Vương Bhang (1958), Nguyễn Nhật Thi (2000), Nguyễn Khắc Hùng (1993), Nguyễn Hữu Phụng (1994, 1995, 1997, 1999).

- Danh sách các loài cá được sắp xếp theo hệ thống phân loại của T.S. Rass & G.U. Lindberg (1971) và chuẩn tên loài theo FAO, 1998.

3. Kết quả và thảo luận

1. Danh lục thành phần loài

Qua thời gian khảo sát, chúng tôi định loại được 164 loài cá thuộc 111 giống, 65 họ và 14 bộ. Trong đó 20 loài có giá trị kinh tế (đánh dấu * trong danh sách), 4 loài có tên trong Sách đỏ Việt Nam (2007), đó là: cá Cháy bắc *Tenualosa reevesii* (Richardson); cá Mòi cò chấm *Konosirus punctatus* (Temnick & Schlegel); cá Mòi cò hoa *Clupanodon thrissa* (Linnaeus) và cá Măng biển *Chanos chanos* (Forsskal). Kết quả được trình bày trong bảng 1.

So với nghiên cứu của Nguyễn Văn Long (2006), kết quả này của chúng tôi bổ sung cho khu hệ cá vùng ven biển Đà Nẵng 55 loài (đánh dấu ▲ trong danh sách).

Bảng 1. Danh lục thành phần loài cá khai thác ở vùng Nam Bán đảo Sơn Trà

TT	Tên khoa học	Tên Tiếng việt	TT	Tên khoa học	Tên Tiếng việt
A	CHONDICHTHYCS	LÓP CÁ SỤN	81	<i>Gazza minuta</i> (Bloch)	Cá Liệt ngang (*)
I	RAJIFORMES	BỘ CÁ ĐUÓI	82	<i>G.rhombea</i> (Kimura & Iwatsuki)	Cá Liệt (▲)

(1)	Dasyatidae	Họ cá Đuôi bông	83	<i>Leiognathus equulus</i> (Forsskal)	Cá Ngang ngựa
1	<i>Dasyatis zugei</i> (Müller & Henle)	Cá Đuôi bông mõm nhọn	84	<i>L.berbis</i> (Valenciennes)	Cá Liệt (bè)
2	<i>D. akajei</i> (Müller & Henle)	Cá Đuôi bông đuôi dài	85	<i>L.splendens</i> (Cuvier)	Cá Đuôi vây vàng (*)
(2)	Gymnuridae	Họ Cá Đuôi bướm	86	<i>L.bindus</i> (Valenciennes)	Cá Liệt ngang
3	<i>Gymnura poecilura</i> (Shaw)	Cá Đuôi bướm	87	<i>Secutor indicus</i> (Monkolprasit)	Cá Lật chằm thân
B	OSTEICHTHYES	LỚP CÁ XƯƠNG	(30)	Gerreidae	Họ cá Móm
II	CLUPEFORMES	BỘ CÁ TRÍCH	88	<i>Gerreomorpha japonicus</i> (Bleeker)	Cá Móm Nhật
(3)	Chirocentridae	Họ Cá Lanh (Dựa)	89	<i>Gerres filamentosus</i> (Cuvier)	Cá Móm gai vây dài
4	<i>Chirocentrus dorab</i> (Forsskal)	Cá Lanh	90	<i>G. oyena</i> (Forsskal)	Cá Móm i ch bạc
(4)	Clupeidae	Họ Cá Trích	91	<i>G. erythrourus</i> (Bloch)	Cá Móm (▲)
5	<i>Clupanodon thrissa</i> (Linnaeus)	Cá Mòi cờ hoa	(31)	Centrolophidae	Họ cá Chim gai
6	<i>Konosirus punctatus</i> (Temminck & Schlegel)	Cá Mòi c chằm	92	<i>Pnenopsis anomala</i> (Temminck & Schlegel)	Cá chim gai.
7	<i>Herklosichthys quadrimaculatus</i> (Ruppell)	Cá Trích vây xanh (▲)	(32)	Aritommatidae	Họ cá Chim Ấn Độ
8	<i>Tenualosa reevesii</i> (Richardson)	Cá Cháy bắc (▲)	93	<i>Ariomma indica</i> (Day)	Cá Chim Ấn độ (▲)
9	<i>Sardinella gibbosa</i> (Bleeker)	Cá Trích xương	(33)	Stromateidae	Họ cá Chim trắng
10	<i>S. sp</i>	Cá Ve (*)	94	<i>Stromateoides argenteus</i> (Euphrasen)	Cá Chim trắng
11	<i>Spratelloides gracilis</i> (Temminck and Schlegle)	Cá Lằm	(34)	Monodactyliidae	Họ cá chim trắng mắt to
(5)	Engraulidae	Họ Cá Trông	95	<i>Monodactylus argenteus</i> (Linnaeus)	Cá Chim trằng
12	<i>Encrasicholina heteroloba</i> (Rüppell)	Cá Cơm than	(35)	Chaetodontidae	Họ cá Bướm
13	<i>Stolephorus zollingeri</i> (Bleeker)	Cá Cơm đỏ (*)	96	<i>Chaetodon collare</i> (Bloch)	Cá Bướm (▲)
14	<i>S. commersonii</i> (Lacepède)	Cá Cơm thường (*)	(36)	Scaridae	Họ cá Mỏ
15	<i>S. indicus</i> (Van Hasselt)	Cá Cơm Ấn độ	97	<i>Scarus ghobban</i> (Forsskal)	Cá Mỏ vây xanh
16	<i>S. tri</i> (Bleeker)	Cá Cơm sáng (*)	98	<i>S. rivulatus</i> (Valenciennes)	Cá Mỏ vằn vện
17	<i>Thrissa hamiltonii</i> (Gray)	Cá Lẹp róp	(37)	Labridae	Họ cá Bàng chài
III	MYCTOPHIFORMES	BỘ CÁ ĐÈN LÔNG	99	<i>Cheilinus chlorourus</i> (Bloch)	Cá Bàng chài đuôi xanh (▲)
(6)	Synodontidae	Họ cá Mối	100	<i>Cymolutes praetextatus</i> (Quoy & Gaimard)	Cá Bàng chài ximô (▲)
18	<i>Saurida tumbil</i> (Block)	Cá Mối thường (*)	101	<i>Iniistius pavo</i> (Valenciennes)	Cá Bàng chài vây lưng dài (▲)

19	<i>Trachinocephalus myops</i> (Forster)	Cá Mối đầu to (*)	102	<i>I. sp</i>	Cá Bàng chải
IV	ANGUILLIFORMES	BỘ CÁ CHÌNH	103	<i>I. trivittatus</i> (Randall & Cornish)	Cá Bàng chải công (▲)
(7)	Congridae	Họ cá Chình biển	104	<i>Wetmorella nigropinnata</i> (Seale)	Cá Bàng chải sọc ngang (▲)
20	<i>Dysomma anguillare</i> (Barnard)	Cá Chình ãm môn trước (▲)	(38)	Holocentridae	Họ Cá Sơn đá
(8)	Muraenidae	Họ cá Lích biển	105	<i>Myripristis violacea</i> (Bleeker)	Cá Sơn đỏ
21	<i>Gymnothorax fimbriatus</i> (Bennett)	Cá Lích chấm tía (▲)	106	<i>Sargocentron diadema</i> (Lacépède)	Cá Sơn đá đỏ
22	<i>Gymnothorax punctatofasciatus</i> (Bleeker)	Cá Lích khoang chấm (▲)	(39)	Pomacentridae	Họ cá Rô biển
(9)	Muranenesocidae	Họ cá Dura	107	<i>Stegastes nigricans</i> (Lacépède)	Cá Rô biển đen (▲)
23	<i>Congresox talabonoides</i> (Bleeker)	Cá Tựa lạc (▲)	108	<i>Abudefduf sexfasciatus</i> (Lacépède)	Cá Rô Thia (▲)
24	<i>Congresox talabon</i> (Cuvier)	Cá Lạc vàng (▲)	(40)	Trichiuridae	Họ cá Hố
25	<i>Pissonodophis cancrivorus</i> (Richardson)	Cá Dura (▲)	109	<i>Trichiurus lepturus</i> (Linnaeus)	Cá Hố dài (*)
V	GONORHYNCHIFORMES	BỘ CÁ SỮA	(41)	Eleotridae	Họ cá Bống đen
(10)	Chanidae	Họ cá Măng biển	110	<i>Butis butis</i> (Hamilton)	Cá Bống cầu (▲)
26	<i>Chanos chanos</i> (Forsskal)	Cá Măng biển	(42)	Gobiidae	Họ cá Bống trắng
VI	SILURIFORMES	BỘ CÁ NHEO	111	<i>Exyrias puntang</i> (Bleeker)	Cá Bống exy (▲)
(11)	Ariidae	Họ cá Úc	112	<i>Stenogobius genivittatus</i> (Cuvier & Valenciennes)	Cá Bống máu dai (▲)
27	<i>Arius caelatus</i> (Valenciennes)	Cá Úc quạt	113	<i>Glossogobius giuris</i> (Hamilton)	Cá Bống cát (▲)
(12)	Plotoidae	Họ cá Ngát	(43)	Cichlidae	Họ cá Rô phi
28	<i>Plotosus lineatus</i> (Thunberg)	Cá Ngát	114	<i>Oreochromis aureus</i> (Steindachner)	Cá Rô phi xanh
VII	ANTHERINIFORMES	BỘ CÁ SUỐT	(44)	Siganidae	Họ cá Dia
(13)	Atherinidae	Họ cá Suốt	115	<i>Siganus fuscescens</i> (Houttuyn)	Cá Giò (*)
29	<i>Atherina bleekeri</i> (Gunther)	Cá Sút đầu dẹp (*)	116	<i>S. guttatus</i> (Bloch)	Cá Dia công
30	<i>Atherinomorus lacunosus</i> (Forster)	Cá Suốt	117	<i>S. javus</i> (Linnaeus)	Cá Dia Hoa
VIII	BELONIFORMES	BỘ CÁ NHÁI	(45)	Mullidae	Họ cá Phèn
(14)	Belonidae	Họ cá Nhái	118	<i>Upeneus bensasi</i> (Temminck & Schlegel)	Cá Phèn khoai
31	<i>Tylosurus acusmelanotus</i> (Bleeker)	Cá Nhái lưng đen	119	<i>U. sulphureus</i> (Cuvier)	Cá Phèn vân vàng
32	<i>T. gavaloides</i> (Castelnau)	Cá Nhái	120	<i>U. moluccensis</i> (Bleeker)	Cá Phèn ãm sọc

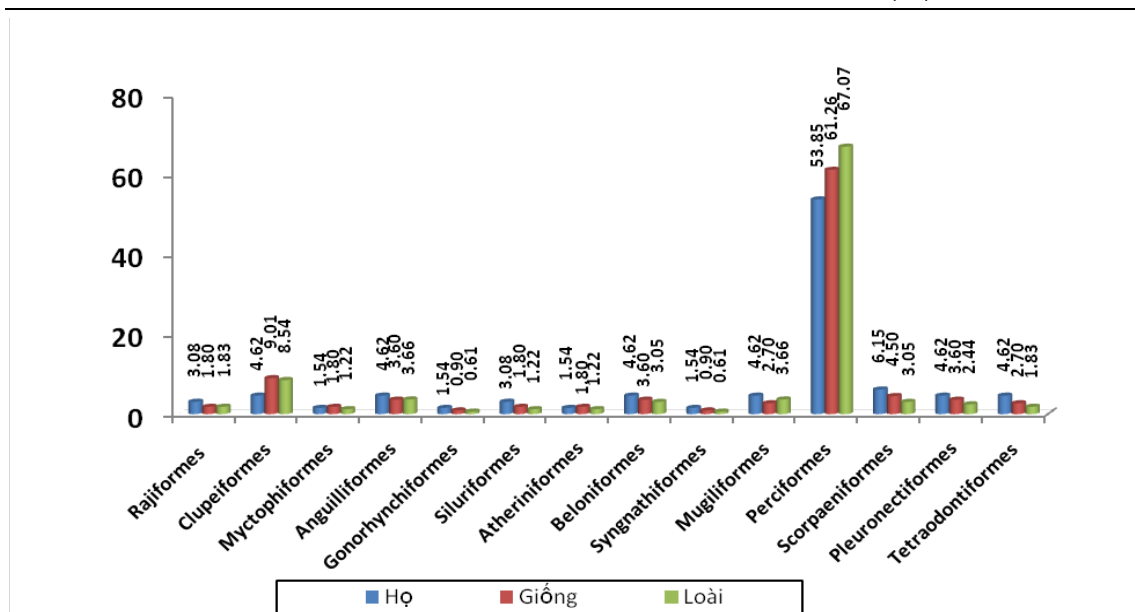
(15)	Hemiramphidae	Họ cá Kim	121	<i>U. tragula</i> (Richardson)	Cá Phènọc s đen (*)
33	<i>Hemiramphus marginatus</i> (Forsskal)	Cá Kim thân đẹp (▲)	122	<i>Parupeneus indicus</i> (Shaw)	Cá Phèn Ấn độ
34	<i>Hyporhamphus unifasciatus</i> (Ranzani)	Cá Kim sông (▲)	(46)	Serranidae	Họ cá Mú
(16)	Exocoetidae	Họ cá Chuồn	123	<i>Cephalopholis boenack</i> (Bloch)	Cá Mú kẻ mờ
35	<i>Cheilopogon cyanopterus</i> (Cuvier & Valenciennes)	Cá Chuồn xanh	124	<i>Epinephelus sexfasciatus</i> (Valenciennes)	Cá Mú
IX	SYNGNATHIFORMES	BỘ CÁ NGỰA	125	<i>E. bleekeri</i> (Vaillant)	Cá Song đẹt
(17)	Fistulariidae	Họ cá Môm ống	(47)	Lutjanidae	Họ cá Hồng
36	<i>Fistularia petimba</i> (Lacepede)	Cá Lao không vây	126	<i>Lutjanus johni</i> (Bloch)	Cá Hồng chấm (▲)
X	MUGILIFORMES	BỘ CÁ ĐỐI	127	<i>L. russellii</i> (Bleeker)	Cá Hồng chấm đen
(18)	Polynemidae	Họ cá Nhụ	128	<i>L. kasmira</i> (Forsskal)	Cá Hồng bốn sọc (▲)
37	<i>Polynemus sextarius</i> (Bloch & Schneider)	Cá Chích chòe	129	<i>L. madras</i> (Valenciennes)	Cá Hồng (▲)
(19)	Mugilidae	Họ cá Đồi	(48)	Menidae	Họ cá Lưỡi búa
38	<i>Mugil strongylocephalus</i> (Richardson)	Cá Đồi nhọn (▲)	130	<i>Mene Maculate</i> (Block & Schneider)	Cá Lưỡi búa (▲)
39	<i>M. kelaarti</i> (Valenciennes)	Cá Đồi	(49)	Haemulidae	Họ cá Sạo
(20)	Sphyraenidae	Họ cá Nhòng	131	<i>Diagramma pictum</i> (Thunberg)	Cá Kềm hoa
40	<i>Sphyraena obtusata</i> (Cuvier)	Cá Nhòng đuôi vàng (*)	132	<i>Pomadasys maculatus</i> (Bloch)	Cá Sạo chấm
41	<i>S. jello</i> (Cuvier)	Cá Nhòng sọc	133	<i>Plectorhinchus lessonii</i> (Cuvier)	Cá Kềm (▲)
42	<i>S. barracuda</i> (Walbaum)	Cá Nhòng lớn	134	<i>P. gibbosus</i> (Hombron & Jacquinot)	Cá Kềm (▲)
XI	PERCIFORMES	BỘ VÁ VƯỢT	135	<i>P.sp₁</i>	Cá Kềm
(21)	Ambassidae	Họ cá Sơn biển	136	<i>P.sp₂</i>	Cá Kềm
43	<i>Ambassis buruensis</i> (Bleeker)	Cá Sơn bạc	(50)	Nemipteridae	Họ cá Lượng
(22)	Terapontidae	Họ cá Ong cẳng	137	<i>Nemipterus virgatus</i> (Houttuyn)	Cá Lượng vây đuôi dài
44	<i>Pelates quadrilineatus</i> (Bloch)	Cá Cẳng 4 sọc	138	<i>N. hexodon</i> (Quoy & Gaimard)	Cá Lượng sáu răng (▲)
45	<i>Terapon jarbua</i> (Forsskal)	Cá Ong cẳng	139	<i>N. japonicus</i> (Bloch)	Cá Lượng nhật bản (*)
46	<i>T. theraps</i> (Forsskal)	cá Cẳng vây to	140	<i>N. balinensis</i> (Bleeker)	Cá Lượng
(23)	Sillaginidae	Họ cá Đục	141	<i>N. nemurus</i> (Bleeker)	Cá Lượng
47	<i>Sillago sihama</i> (Forsskal)	Cá Đục biển (*)	142	<i>N. marginatus</i> (Valenciennes)	Cá Lượng vạch xám (▲)
(24)	Priacanthidae	Họ cá Trác	(51)	Lethrinidae	Họ cá Hè
48	<i>Priacanthus macracanthus</i> (Cuvier)	Cá Trác đuôi ngắn	143	<i>Lethrinus semicinctus</i> (Valenciennes)	Cá Hè (▲)

49	<i>P. hamrur</i> (Cuvier)	Cá Trác đỏ (▲)	(52)	Acanthopagridae	Họ cá Tráp
50	<i>P. tayenus</i> (Richardson)	Cá Trác đuôi dài (▲)	144	<i>Acanthopagrus berda</i> (Forsskal)	Cá Tráp đuôi xám
(25)	Apogonidae	Họ cá Sơn	145	<i>Evynnis cardinalis</i> (Lacepède)	Cá Mẫn sành hai gai
51	<i>Apogon monochrous</i> (Bleeker)	Cá Sơn một màu (▲)	146	<i>Taius tumifrons</i> (Temminck & Schlegel)	Cá Hanh vàng (▲)
52	<i>A. kiensis</i> (Jordan & Snyder)	Cá Sơn ki	(53)	Cepolidae	Họ cá Dao đỏ
53	<i>A. cheni</i> (Hayashi)	Cá Sơn (▲)	147	<i>Acanthocephala schlegelii</i> (Bleeker)	Cá Dao đỏ
54	A.sp	Cá Sơn	148	<i>Cepola macrophthalma</i> (Linnaeus)	Cá Dao đỏ (▲)
55	<i>Fowleria variegata</i> (Valenciennes)	Cá Sơn (▲)	(54)	Sciaenidae	Họ cá Đù
(26)	Carangidae	Họ cá Khế	149	<i>Boesemania microlepis</i> (Bleeker)	Cá Đù (Cá Sứu)
56	<i>Alectis ciliaris</i> (Bloch)	Cá Ông lão	150	<i>Jonius belangerii</i> (Cuvier & Valenciennes)	cá Uớp bê lãng (▲)
57	<i>A. indicus</i> (Rüppell)	Cá Ông lão Ấn Độ	151	<i>J. sp</i>	Cá Uớp
58	<i>Alepes kleinii</i> (Bloch)	Cá Ngân (*)	(55)	Echeneidae	Họ cá Ép
59	<i>A.s apercna</i> (Grrant)	Cá Ngân đuôi vàng (▲)	152	<i>Echeneis naucrates</i> (Linnaeus)	Cá Ép (▲)
60	<i>Atule mate</i> (Cuvier)	Cá Tráo (*)	XII	SCORPAENIFORMES	BỘ CÁ MÙ LÀN
61	<i>Atropus atropus</i> (Bloch & Schneider)	Cá Bao áo (▲)	(56)	Dactylopteridae	Họ cá Chuồn đất
62	<i>Caranx sexfasciatus</i> (Quoy & Gaimard)	Cá Háo 6 sọc	153	<i>Dactyloptena orientalis</i> (Cuvier)	Cá Chuồn đất Phương đông
63	<i>C. ignobilis</i> (Forsskal)	Cá Háo (▲)	(57)	Platycephalidae	Họ cá Chai
64	<i>Caragoides malabaricus</i> (Block & Schneider)	Ca Ké mồm ngắn (*)	154	<i>Platycephalus indicus</i> (Linnaeus)	Cá Chai Ấn độ (▲)
65	<i>C. uii</i> (Wakiya)	Cá Éi (cá Khế)	155	<i>Rogadius portuguesus</i> (Smith)	Cá Chai
66	<i>Decapterus macrosoma</i> (Bleeker)	Cá Nục thun	(58)	Scorpaenidae	Họ cá Mù làn
67	<i>D. kurroides</i> (Bleeker)	Cá Nục đỏ	156	<i>Pterois miles</i> (Bloch)	Cá Mao tiên
68	<i>Decapterus maruadsi</i> (Temminck & Schlegel)	Cá Nục sò (*)	(59)	Triglidae	Họ cá Chào mào
69	<i>D. russelli</i> (Rüppell)	Cá Nục gai	157	<i>Lepidotrigla microptera</i> (Günther)	Cá Chào mào đất (▲)
70	<i>Megalaspis cordyla</i> (Linnaeus)	Cá Sông gió	XIII	PLEURONECTIFORMES	BỘ CÁ BƠN
71	<i>Selaroides leptolepic</i> (Cuvier)	Cá Gh vàng (▲)	(60)	Paralichthyidae	Họ cá Bơn Vĩ
72	<i>Scomberoides commersonianus</i> (Lacépède)	Cá Bè (xước)	158	<i>Pseudorhombus arsius</i> (Hamilton)	Cá Bơn v chấm hoa
73	<i>Trachinotus baillonii</i> (Lacépède)	Cá Sông chấm	(61)	Soleidae	Họ cá Bơn
74	<i>Zonichthys nigrofasciatus</i> (Ruppell)	Cá Cam vân (▲)	159	<i>Synaptura nigra</i> (Macleay)	Cá Bơn lá mit (▲)

75	<i>Prastromateus niger</i> (Bloch)	Cá Chim đen	160	<i>Zebrias zebra</i> (Bloch)	Cá Bơn sọc
(27)	Callionymidae	Họ cá Đàn lia	(62)	Cynoglossidae	Họ cá Bơn cát
76	<i>Callionymus semeiophor</i> (Fricke, 1983)	Cá Chai neo (*)	161	<i>Cynoglossus bilineatus</i> (Lacépède)	Cá Bơn ờlư trầu
(28)	Scombridae	Họ cá Thu ngừ	XIV	TETRAODONTIFORMES	BỘ CÁ NÓC
77	<i>Scomberomorus guttatus</i> (Bloch & Schneider)	Cá Thu chắm	(63)	Diodontidae	Họ cá Nóc nhím
78	<i>S. commerson</i> (Lacépède)	Cá Thu ầu (▲)	162	<i>Diodon liturosus</i> (Shaw)	Cá Nóc nhím (▲)
79	<i>Auxis rochei</i> (Risso)	Cá Ngừ ờ (▲)	(64)	Monacanthidae	Họ cá Nóc một gai
80	<i>Rastrelliger kanagurta</i> (Cuvier)	Cá Bạc má	163	<i>Stephanolepis japonicus</i> (Tilesius)	Cá Nóc gai nhật
(29)	Leiognathidae	Họ cá Liệt	(65)	Tetraodontidae	Họ cá Nóc
			164	<i>Lagocephalus lunaris</i> (Bloch & Schneider)	Cá Nóc trắng

Bảng 2. Cấu trúc thành phần loài cá vùng Nam Bán đảo Sơn Trà

STT	Tên bộ	Họ		Giống		Loài	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	RAJIFORMES	2	3,08	2	1,80	3	1,83
2	CLUPEIFORMES	3	4,62	10	9,01	14	8,54
3	MYCTOPHIFORMES	1	1,54	2	1,80	2	1,22
4	ANGUILLIFORMES	3	4,62	4	3,60	6	3,66
5	GONORHYNCHIFORMES	1	1,54	1	0,90	1	0,61
6	SILURIFORMES	2	3,08	2	1,80	2	1,22
7	ANTHERINIFORMES	1	1,54	2	1,80	2	1,22
8	BELONIFORMES	3	4,62	4	3,60	5	3,05
9	SYNGNATHIFORMES	1	1,54	1	0,90	1	0,61
10	MUGILIFORMES	3	4,62	3	2,70	6	3,66
11	PERCIFORMES	35	53,85	68	61,26	110	6,07
12	SCORPAENIFORMES	4	6,15	5	4,50	5	3,05
13	PLEURONECTIFORMES	3	4,62	4	3,60	4	2,44
14	TETRAODONTIFORMES	3	4,62	3	2,70	3	1,83
	TỔNG CỘNG	65	100	111	100	164	100

Hình 1. Biểu đồ tỷ lệ (%) họ, giống, loài của các bộ cá ở vùng biển Nam Bán đảo Sơn Trà

Kết quả cho thấy, bộ cá Vược (Perciformes) chiếm ưu thế với 35 họ (chiếm 53,85%), 68 giống (chiếm 61,26%) 110 loài (chiếm 67,07); xếp thứ hai là bộ cá Trích (Clupeiformes) với 3 họ (chiếm 4,62%), 10 giống (chiếm 9,01%) 14 loài (chiếm 8,54%); bộ cá Sứa (Gonorhynchiformes) và bộ cá Ngựa (Syngnathiformes) là các bộ kém đa dạng nhất chỉ có 1 họ (chiếm 1,54%) 1 giống (0,90%) và 1 loài (chiếm 0,90%) (hình 1).

- Về bậc Bộ: Khu hệ có 14 bộ trong tổng số 32 bộ cá biển Việt Nam, chiếm 43,75%.
- Về bậc Họ: Khu hệ có 65 họ trong tổng số 198 họ cá biển Việt Nam, chiếm 32,83%.
- Về bậc Giống: Khu hệ có 111 giống trong tổng số 717 giống cá biển Việt Nam, chiếm 15,48%.
- Về bậc Loài: Khu hệ có 164 loài trong tổng số 2038 loài cá biển Việt Nam, chiếm 8,05%.

Về số lượng loài cá ở Nam Bán đảo Sơn Trà thấp hơn một số khu hệ được so sánh, cụ thể về số lượng loài bằng 95,91% Phá Tam Giang - Cầu Hai, bằng 83,25% số lượng loài cá khai thác ở vùng ven biển Đà Nẵng, bằng 62,36% vùng ven biển Khánh Hòa. Kết quả bước đầu cho thấy, đa dạng thành phần loài cá ở Nam Bán đảo Sơn Trà là thấp hơn một số các khu hệ khác ở khu vực miền Trung.

4. Kết luận

1. Bước đầu điều tra được 164 loài cá tại vùng biển Nam Bán đảo Sơn Trà thuộc 111 giống, 65 họ và 14 bộ, trong đó có 20 loài cá có giá trị kinh tế, 4 loài trong Sách đỏ Việt Nam là: cá Măng biển (*Chanos chanos*, Forsskal, 1775), cá Mòi cò chấm (*Konosirus punctatus*, Temmick & Schlegel, 1846), cá Mòi cò hoa *Clupanodon thrissa* (Linnaeus), cá Cháy bắc (*Tenualosa reevesii*, Richardson 1846),

2. Bộ cá Vược (Perciformes) chiếm ưu thế với 35 họ (chiếm 53,85%), 68 giống (chiếm 60,71%), 110 loài (chiếm 67,07%); xếp thứ hai là bộ cá Trích (Clupeiformes) với 3 họ (chiếm 4,62%), 10 giống (chiếm 8,93%) 14 loài (chiếm 8,54%); các bộ khác có số loài không nhiều, chỉ chiếm không quá 5% so với tổng số loài thu được. Đa dạng thành phần loài cá ở Vùng biển Nam Bán đảo Sơn Trà là thấp hơn một số khu hệ khác ở khu vực miền Trung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Vương Dĩ Khang (1973), *Ngư loại phân loại học*, Nhà xuất bản Nông thôn.
- [2] Nguyễn Hữu Phụng (1999), *Danh mục cá biển Việt Nam*, Nhà Xuất bản Nông nghiệp Tp. Hồ Chí Minh, tập V.
- [3] Nguyễn Hữu Phụng, Lê Trọng Phấn, Nguyễn Nhật Thi, Nguyễn Phi Đính, Đỗ Thị Như Nhung, Nguyễn Văn Lục (1995), *Danh mục cá biển Việt Nam*, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, tập III.
- [4] Nguyễn Hữu Phụng, Nguyễn Nhật Thi (1994), *Danh mục cá biển Việt Nam*, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, tập II.
- [5] Nguyễn Hữu Phụng, Nguyễn Nhật Thi, Nguyễn Phi Đính, Đỗ Thị Như Nhung (1997), *Danh mục cá biển Việt Nam*, Nhà Xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, tập IV.
- [6] Trung tâm Thông tin Khoa học kỹ thuật và Kinh tế Thủy sản (2001), *Một số loài cá thường gặp ở biển Việt Nam*, Xí nghiệp in 1, Nhà xuất bản Bản đồ.
- [7] Keiichi M. & Seishi K. (2005), *Fishes of Libong Island - West Coasts of Southern Thailand*, Research Institute, University of Tokyo, Tokyo, v+78 pages.
- [8] Lindberg G.U (1974), *Fishes of the Word (A key to families and checklist)*, Israel Program for scientific Translations, Jerusalem, London 545 pages
- [9] Seishi K. & Keiichi M. (2003), *Fishes of Bitung – Northern Tip of Sulawesi, Indonesia*, Ocean Research Institute, the University of Tokyo, Tokyo, iv+244 pages.
- [10] www.fishbase.org